

Cauza C-322/23 [Lufoni]¹**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

24 mai 2023

Instanța de trimitere:

Tribunale di Lecce (Italia)

Data deciziei de trimitere:

22 mai 2023

Reclamant:

ED

Pârâți:

Ministero dell'Istruzione e del Merito (fostul MIUR)

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

Obiectul procedurii principale

Cerere de stabilire a dreptului reclamantului la recunoașterea vechimii în muncă dobândite în perioada de serviciu anterioară datei titularizării sale, pe baza mai multor contracte pe durată determinată, cu efect de la datele la care au intrat în vigoare respectivele contracte. Reclamantul susține că este discriminat prin aplicarea în privința sa a unui mecanism de calcul forfetar al perioadelor de serviciu anterioare titularizării.

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 19 alineatul (3) TUE și al articolului 267 TFUE privind interpretarea clauzei 4 din Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată încheiat la 18 martie 1999 (denumit în continuare „acordul-cadru”), care figurează în anexa la Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată

¹ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP (JO 1999, L 175, p. 43, Ediție specială, 05/vol. 5, p. 129).

Întrebările preliminare

1) Clauza 4 [din acordul-cadru] din Directiva 99/70 se opune unei reglementări naționale precum cea constituită din articolele 485 și 489 din Decretul legislativ nr. 297/1994, din articolul 11 alineatul 14 din Legea nr. 124/99 și din articolul 4 alineatul 3 din Decretul Președintelui Republicii nr. 399/88, care prevăd o luare în considerare a vechimii în muncă dinaintea titularizării, efectuată ținând seama de articolul 11 alineatul 14 menționat anterior, integrală numai pentru primii patru ani, iar, pentru anii următori, o evaluare a două treimi în scopuri juridice și economice, iar a treimii rămase numai în scopuri economice și după atingerea unei anumite vechimi în muncă prevăzută la articolul 4 alineatul 3 din Decretul Președintelui Republicii nr. 399/88?

2) În orice caz, pentru a aprecia existența unei discriminări în sensul clauzei 4 [din acordul-cadru] din Directiva 99/70, instanța națională trebuie să ia în considerare numai vechimea în muncă anterioară titularizării recunoscută la momentul începerii activității sau, dimpotrivă, trebuie să se țină seama de ansamblul normelor privind tratamentul acestei vechimi și, prin urmare, inclusiv de normele care prevăd, în perioadele ulterioare începerii activității, recuperarea integrală a vechimii în muncă exclusiv în scopuri economice?

Dispozițiile dreptului Uniunii și jurisprudența Uniunii invocate

Clauzele 1-4 din acordul-cadru

Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter (C-466/17, ECLI:EU:C:2018:758), și Hotărârea din 18 octombrie 2012, Valenza și alții (C-302/11-C-305/11, EU:C:2012:646).

Dispozițiile naționale invocate

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 - Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (Decretul legislativ nr. 297 din 16 aprilie 1994 – Aprobarea textului unic al dispozițiilor legislative în vigoare în domeniul educației privind instituțiile de învățământ de toate tipurile și nivelurile) (GU nr. 115 din 19 mai 1994, Supliment ordinar nr. 79):

Articolul 485 alineatul 1: „În cazul personalului didactic din instituțiile de învățământ secundar și artistic, serviciul efectuat în cadrul acestor școli de stat și asimilate, inclusiv cele situate în străinătate, în calitate de profesor netitular, este recunoscut drept serviciu efectuat în calitate de titular, în scopuri juridice și

economice, în totalitate pentru primii patru ani și în proporție de două treimi din eventuala perioadă suplimentară, precum și în scopuri economice în ceea ce privește treimea rămasă. Drepturile economice derivate din această recunoaștere sunt păstrate și evaluate la toate nivelurile de remunerare ulterioare celui atribuit la data acestei recunoașteri.”

Articolul 489 alineatul 1: „În vederea recunoașterii prevăzute la articolele precedente, serviciul de învățământ trebuie considerat drept an școlar complet dacă a avut durata prevăzută pentru validitatea anului în sistemul de învățământ în vigoare la momentul efectuării acestuia.”

Legge del 3 maggio 1999, n. 124 - Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico (Legea nr. 124 din 3 mai 1999 – Dispoziții urgente privind personalul didactic) (GU nr. 107 din 10 mai 1999):

Articolul 11 alineatul 14: „Articolul 489 alineatul 1 din textul unic trebuie înțeles în sensul că serviciul prestat în calitate de cadru didactic netitular începând cu anul școlar 1974/1975 este considerat an școlar complet, dacă a avut o durată de cel puțin 180 de zile sau dacă serviciul a fost prestat fără întrerupere în perioada cuprinsă între 1 februarie și încheierea procesului de evaluare finală a elevilor”.

Decreto del Presidente della Repubblica del 23 agosto 1988, n. 399 - Norme risultanti dalla disciplina prevista dall'accordo per il triennio 1988-1990 del 9 giugno 1988 relativo al personale del comparto scuola (Decretul Președintelui Republicii nr. 399 din 23 august 1988 - Reglementări rezultate din normele prevăzute în acordul pentru perioada de trei ani 1988-1990 din 9 iunie 1988 privind personalul din învățământ) (GU nr. 213 din 10 septembrie 1988, Supliment ordinar nr. 85)

Articolul 4 alineatul 3: „La împlinirea celui de al șaisprezecelea an în cazul cadrelor didactice absolvente ale instituțiilor de învățământ secundar superior, al celui de al optsprezecelea an în cazul coordonatorilor administrativi, al cadrelor didactice din învățământul preșcolar, primar și gimnazial și al cadrelor didactice absolvente ale instituțiilor de învățământ secundar superior, al celui de al douăzecilea an în cazul personalului auxiliar și colaborator, al celui de al douăzeci și patrulea an în cazul profesorilor din cadrul conservatoarelor de muzică și academiilor, vechimea în muncă utilizată exclusiv în scopuri economice este pe deplin valabilă pentru acordarea gradelor de salarizare ulterioare.”

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 De la 1 septembrie 2015, reclamantul este angajat titular al MIUR în calitate de profesor al unei instituții de învățământ secundar superior. El nu a fost angajat în urma unui concurs general, ci pe baza unei liste de candidați corespunzători. Anterior, el a prestat servicii în calitate de cadru didactic pe baza unor contracte scurte și ocazionale (17, dintre care 14 cu o durată mai mare de un semestru), începând din anul școlar 1996/1997 până în anul școlar 2014/2015. Odată

titularizat în funcție, el a solicitat ca perioada sa de muncă pe durată determinată să fie inclusă în vechimea în muncă, în vederea încadrării în treapta de salarizare corespunzătoare și a redobândirii diferențelor de remunerare (procedura de „reconstituire a carierei”).

- 2 Legislația națională nu permite decât o recunoaștere parțială a serviciului efectuat anterior titularizării, cu o penalizare în ceea ce privește gradele de salarizare. În fapt, pentru stabilirea gradului de salarizare acordat la momentul titularizării, din perioadele de muncă pe durată determinată se iau în considerare numai primii patru ani, plus două treimi din anii lucrați ulterior, în timp ce restul de o treime prezintă relevanță doar ulterior, la calculul vechimii totale. Un an (complet) de serviciu este considerat a fi orice perioadă de învățământ, fără titularizare, cu durata minimă stabilită prin lege; perioadele cu o durată mai scurtă nu sunt luate în considerare.
- 3 Aplicarea reglementării naționale a condus la recunoașterea în favoarea reclamantului a unei perioade de serviciu anterioare titularizării, valabile în scopuri juridice și economice și, prin urmare, în scopul încadrării salariale inițiale, de 10 ani, 5 luni și 10 zile, la care se adaugă o perioadă suplimentară de 3 ani, 2 luni și 20 de zile (respectiv o treime din vechimea rămasă), valabilă numai în scopuri economice, care se adaugă la vechimea sa în muncă la împlinirea celui de al șaisprezecelea an de serviciu (inclusiv perioadele de serviciu anterioare titularizării).
- 4 În temeiul clauzei 4 din acordul-cadru, reclamantul susține că acest calcul este discriminatoriu în măsura în care, dacă ar fi luată în considerare întreaga vechime în muncă, astfel cum se întâmplă în cazul cadrelor didactice comparabile angajate de la început cu contract pe durată nedeterminată, ar rezulta o vechime la data titularizării de 10 ani, 10 luni și 17 zile. Prin urmare, el solicită recunoașterea, reevaluarea și plata drepturilor salariale aferente vechimii mai mari.

Argumentele esențiale ale părților din procedura principală

- 5 Reclamantul invocă egalitatea de tratament economic între personalul permanent și cel temporar, astfel cum rezultă din clauza 4 din acordul-cadru și din jurisprudența constantă a Curții de Justiție. El invocă în special Hotărârea Motter și principiul de drept pe care Corte di cassazione (Curtea de Casație) l-a dedus din aceasta (Hotărârea nr. 31149/2019), potrivit căruia mecanismul instituit prin articolele 485 și 489 din Decretul legislativ nr. 297/94 trebuie lăsat neaplicat în cazul în care conduce la recunoașterea în favoarea lucrătorului pe perioadă determinată a unei vechimi în muncă mai scurte decât cea pe care un cadru didactic angajat de la bun început pe durată nedeterminată ar dobândi-o pentru aceeași funcție în aceeași perioadă. Potrivit Corte di Cassazione (Curtea de Casație), examinarea discriminării trebuie efectuată de la caz la caz prin realizarea, la momentul titularizării, a unui dublu calcul – real și virtual – al vechimii în muncă și prin aplicarea celei mai avantajoase durate. Tocmai ca

urmare a unei astfel de comparații „*in concreto*”, reclamantul invocă o vechime în muncă la data titularizării sale mai mare cu aproape cinci luni.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 6 Instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă metoda „de la caz la caz” dezvoltată în hotărârea Corte di Cassazione (Curtea de Casație) nr. 31149/2019 este pe deplin conformă cu principiile stabilite de jurisprudența Uniunii în materie. În special, în Hotărârea Motter, citată anterior, Curtea a statuat deja, de fapt, că clauza 4 din acordul-cadru nu se opune, în principiu, unei reglementări naționale care, în scopul exclusiv al vechimii în muncă, ia în considerare, în cazul lucrătorilor titularizați pe bază de diplome, primii patru ani de serviciu pe durată determinată în mod integral și, peste patru ani, în limita a două treimi.
- 7 În ceea ce privește cauza Motter, situația de fapt și de drept, condițiile de relevanță și de admisibilitate, precum și cerințele obiective invocate de guvernul italian rămân neschimbate. Necesitatea de a adresa prezenta cerere de decizie preliminară intervine pentru a aduce în atenția Curții și dispozițiile articolului 4 alineatul 3 din Decretul Președintelui Republicii nr. 399/88, care nu au fost deloc menționate, precum și pe cele ale articolului 11 alineatul 14 din Legea nr. 124/99, care au fost menționate doar cu titlu incidental. Justificarea obiectivă a diferenței de tratament invocate de reclamant ar putea consta de asemenea în recuperarea ulterioară, la împlinirea celui de al șaisprezecelea an de carieră, a vechimii în muncă neluate în calcul, în temeiul articolului 4 alineatul 3 din Decretul prezidențial nr. 399/88. În plus, în temeiul articolului 11 alineatul 14 din Legea nr. 124/99, reclamantului i-au fost recunoscute drept ani integrali de vechime în muncă mai multe perioade de învățământ, fără titularizare, efectuate pentru fracțiuni de timp cu mult mai mici de un an și cu un program de lucru săptămânal diferit.
- 8 Această neaplicare a mecanismului instituit prin articolele 485 și 489 din Decretul legislativ nr. 297/94 nu poate fi parțială și nici nu poate conduce la aplicarea în cazul lucrătorului angajat pe durată determinată a unor norme diferite de cele de care poate beneficia lucrătorul comparabil angajat pe durată nedeterminată. În consecință, prin metoda de calcul propusă de Corte di Cassazione (Curtea de Casație), reclamantul ar pierde dreptul de a îi fi luați în calcul anii incompleți în temeiul articolului 11 alineatul 14 din Legea nr. 124/99, care este o normă destinată în mod specific cadrelor didactice cu contract pe durată determinată, și ar pierde de asemenea beneficiul recuperării vechimii în temeiul articolului 4 alineatul 3 din Decretul prezidențial nr. 399/88, întrucât acesta este legat de mecanismul de reducere a anilor anteriori titularizării care urmează celui de al patrulea an. Prin urmare, se pune întrebarea dacă cele aproximativ cinci luni de vechime efectivă pierdute la momentul primei încadrări salariale ulterior titularizării se compensează, în mod efectiv și adecvat, prin cei 3 ani, 2 luni și 20 de zile de vechime care rezultă din calculul virtual, perioadă recuperabilă în totalitate în împrejurări eventuale și viitoare și potențial diferite în raport cu o altă persoană.

- 9 Într-o astfel de situație, metoda dezvoltată de Corte di Cassazione (Curtea de Casație) nu ar conduce în mod necesar la rezultate mai favorabile pentru lucrătorul pe durată determinată decât cele garantate de reglementarea considerată discriminatorie, ci, dimpotrivă, ar putea avea un efect defavorabil ținând seama de durata totală a vieții profesionale.

În Hotărârea Valenza și alții, Curtea a statuat deja că natura nepermanentă a raportului de muncă nu poate justifica diferențe în calculul vechimii dobândite. Prin urmare, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească care este momentul decisiv pentru aprecierea discriminării.

DOCUMENT DE LUCRU